

Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn
info@just.ee

Teie	17.09.	2026	a nr	10-3/26/91-1
Meie	28.09.	2026	a nr	10-3/26/91-2

Tartu Ringkonnakohtu arvamus karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku, ohvriabi seaduse ja tsiviilseadustiku üldosa seaduse muutmise seaduse eelnõu (lastevastased seksuaalkuriteod ja naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi osaline ülevõtmine) kohta

Täname meie antud võimaluse eest eelnõu osas seisukohta avaldada.

Selgitused selle kohta, miks võtab mõnikord seksuaalkuriteost teada andmine ohvril kaua aega, on iseenesest arusaadavad ja me ei ole põhimõtteliselt niisuguste muudatuste vastu.

Siiski on esiteks küsitav, kas praegune lahendus on proportsionaalne. Eelnõu kohaselt ei pikeneks aegumistähtajad mitte n-ö protsentides, vaid mitmetes kordades. 32 aastat – kusjuures lisanduvad veel aastad ohvri täisealiseks saamiseni – on senist aegumistähtaegade reeglistikku silmas pidades sedavõrd pikk, et tekib küsimus selle perioodi loogilisuses ja süsteemi sobimises. 32 aastat on laias laastus üks inimpõlv. Kui tegu aegub alles nt 40 aastat pärast selle toimepanemist (8 aastat ohvri täisealisuseni pluss 32 aastat), tunduks aegumissüsteemiga rohkem kooskõlas olevat see, kui tegu tunnistatakse üldse aegumatuks. Mõningate eriti rasket laadi seksuaalkuritegude puhul (näiteks raskendavatel asjaoludel (kvalifitseeritud) vägistamine) võiks ehk nõnda toimida – aga kindlasti mitte kõigi nende tegude puhul, mille osas nähakse eelnõus ette 32-aastane aegumistähtaeg.

Lisaks sellele ei saa unustada, et aegumise instituut on ellu kutsutud ka riigi ressursside säästmiseks. On alust karta, et paljude nt 40 aastat tagasi aset leidnud tegude osas kujuneks menetlus edutuks. Seksuaalkuritegude puhul on niikuinii tihti tegemist sõna-sõna-vastu olukorraga. Kui keegi esitab mingeid väiteid aastakümneid tagasi toimunud tegude kohta, tekib tihtipeale paratamatult küsimus, kui õiged need väited on. On ilmselt üldteada, aga lisaks sellele ka teaduslikult tõestatud, et ajapikku unustab inimene palju. Sellest johtuvalt ei pruugi ohvril olla meeles teo täpseid asjaolusid. See omakorda võib tekitada täiendavaid küsimusi tema väidete usaldusväärsuses. Samas peab riik tihtipeale ka sellistes olukordades asju menetlema – ja panema nende menetluste alla nii politsei, prokuratuuri kui ka kohtute ressursse. Piiratud vahendite tingimustes on selliselt talitamise põhjendatus küsitav.

Kokkuvõtlikult võiks kaaluda järgmist. Esiteks võiks aegumistähtajad pikeneda märksa vähem

kui eelnõus plaanitud: näiteks seniselt viielt aastalt kümnele ja seni kehtinud kümnelt aastalt viieteistkümnele või kahekümnele. Teiseks võiks mõningad eriti rasked kuriteod muuta aegumatuteks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lugupidamisega

Mario Truu

Tartu Ringkonnakohtu esimees